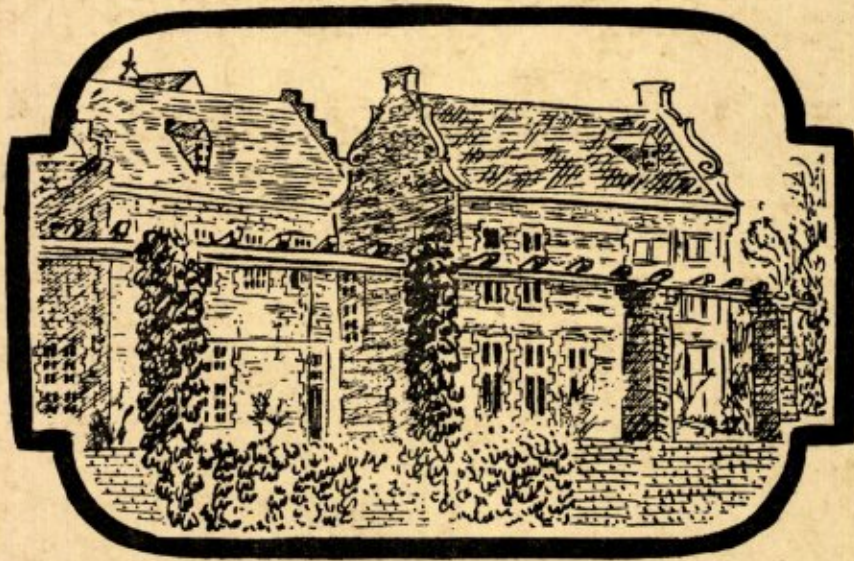

NATUUR-
HISTORISCH
MAANDBLAD

ORGAAN VAN HET
NATUURHISTORISCH
GENOOTSCHAP IN LIMBURG

XI

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD.

Redactie : Rector Jos. Cremers, Elisabeth Tehuis, Abtstraat 2, Maastricht; R. Geurts, Echt. Dr. W. Minis-van de Geyn, Bonnefanten 5, Maastricht; C. Willemse, arts te Eygels-hoven.

Alle correspondentie betreffende de redactie te richten aan Mevr. Dr. W. Minis-van de Geyn, Bonnefanten 5, Maastricht.

Administratie : Adreswijzingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen en andere administratieve aangelegenheden te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht.

Het Maandblad wordt aan alle leden van het Natuurhistorisch Genootschap gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden f 0.50, voor leden f 0.30. Auteursrechten voorbehouden.

NATUURHIST. GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Adres voorzitter : Rector Jos. Cremers, Elisabeth Tehuis, Abtstraat 2, Maastricht.

Adres secretaresse : Mevr. Dr. H. C. Bels-Koning, Provinciale weg 276, Houthem. Tel. K 4406, 2062.

Adres penningmeester : P. Wassenberg, Hertogsingel 87a, Maastricht.

CONTRIBUTIE.

Jaarlijkse contributie Natuurhistorisch Genootschap ad. f 3.50, te voldoen op postgiro 125366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

ATTENTIE

Zojuist verschenen :

Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Reeks II, 1949.

Inhoud :

Dr. P. Maréchal :
Sur les proies des Odynerus.

A. M. Husson :
Over het voorkomen van de hamster, *Cricetus cricetus* (L.) in Nederland. (With a summary).

Dr. P. Kruizinga :
Over de ouderdom van een rolsteenbank.

Verkrijgbaar aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Prijs voor leden f 1.50, voor niet-leden f 3.00.

Tevens verkrijgbaar aan het Museum :

Publicaties I, 1948; voor leden f 2.—, voor niet-leden f 3.50.

A. Stärcke :

„Determineertabel voor de werksterskaste der Nederlandse mieren” à f 2.00.

A. de Wever :

„De Natuur in”, deel II, à f 1.50.

Schrijf-, Tel- en Rekenmachines

uit voorraad leverbaar

Gispens' stalenmeubelen

Reparatie en onderhoud
van alle kantoormachines

Limburgse

Kantoormachine Centrale

MAASTRICHT

St. Jacobsstraat 5

Telef. K 4400-4134

ROERMOND

Zwartbroekstraat 11

Telef. K 4750-2901

HOTEL-RESTAURANT

Bellevue

VAALS

TELEF. K 4454-234

*

Hoogst gelegen Hotel in Nederland

MODERN COMFORT

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

INHOUD: Aankondiging van de Maandvergaderingen, p. 121. — De natuur in, p. 121. — Voor de jeugdleden, p. 121. — Nieuwe leden, p. 121. — Verslag van de Feestvergadering te Maastricht op Woensdag 8 Nov. 1950, p. 121. — Verslag van de maandvergadering te Heerlen op Woensdag 15 November, p. 123. — Comité voor vogelbescherming. Jaarverslag 1949, p. 123. — Dr. L. B. Holthuis. Notities betreffende Limburgse Crustacea, p. 125. — L. van der Hammen. On two interesting Oribatei (Acari) from the Sint Pietersberg (Southern Limburg, Netherlands), p. 129. — Boekaankondiging, p. 132.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

Te Maastricht op Woensdag 6 December,
om 6 uur, in het Museum.

Te Heerlen op Woensdag 13 December,
om 7 uur, in de R.K.H.B.S.

DE NATUUR IN.

Winterwandeling op Zondagmiddag 10 December 1950, o.l.v. de heer F. H. van Rummelen.

Uitgangspunt is het station Simpelveld om 11.53, na aankomst van de trein van 11.22 uit Heerlen. Deelnemers uit Maastricht vertrekken met de trein van 11.15, stappen over in Schin op Geul.

De wandeling gaat over het Ubaghsberg-plateau, bekend om zijn verrukkelijke vergezichten. Na een pauze in „Café het hoogste punt” wordt de tocht voortgezet naar Ransdaal, alwaar in een wegtalud de befaamde grote kwartsietblokken in het lössoid kunnen bezichtigd worden (Zie Natuurhistorisch Maandblad jrg. 39, 1950, pag. 69—72).

Terug richting Maastricht met de trein van 16.10 uit Klimmen, richting Heerlen om 16.06.

Iedereen, die met deze excursie wil meegaan, wordt uitdrukkelijk verzocht zich vóór 8 Dec. op te geven aan het Natuurhistorisch Museum.

VOOR DE JEUGDLEDEN.

Vergadering op *Woensdag 13 December*, om 6 uur in het Museum; de weleerwaarde heer kapelaan Kluytmans zal een lezing met lichtbeelden houden over sterren.

NIEUWE LEDEN.

Mej. O. M. Bram, Alex. Battal. 66, Maast.
Pater A. M. van Hest, Ruitersstr. 10, Tilburg.
R. v. d. Linden, St. Lambertusl. 13, Maast.
Mej. E. Sandhövel, Attilaweg 22, Maastricht.

Mej. H. Smit, St. Lambertuslaan 37, Maastricht.

Mej. J. van Haaster, Pastoor Wijnenweg 3, Maastricht.

W. Derkx, van Bommelstraat 10, Venlo.

Rick Linn, Ingenieur des Mines te Scharn.

Mej. S. de Wit, Kerkradersteenweg 89, Kaalheide.

Mevr. A. Hessels, Graatheidelaan 25, Geleen.

Mej. O. M. Somweber, Markt 15, Maastricht.

VERSLAG VAN DE FEESTVERGADERING TE MAASTRICHT OP WOENSDAG 8 NOV. 1950.

Aanwezig de dames Bels-Koning, Minis-van de Geyn, van der Mijll Dekker, Willemse-Widderhoven, Moubis-Bolsius, Muskens, Jongmans, Maesen, Sandifort, Sniekers, Nahon, Kooyman, Schols, Mommers-Koene, Wassenberg-Koene, Sniijders, Pyls, Smeets, de Klermaeker, Chambille, Brandsma, Berendschot, Zr. Xaver, Zr. Christilla, Zr. Juliette en de heren van Rummelen, Bovy, Kruytzer, van Hest, van Boextel, Wijsen, Kamm, Bergholtz, van Term, Thiadens, Br. Bernardus, van Summeren, Verstegen, Willemse, Kemp, Baarts, Caselli, van der Hoogt, Gregoire, Bollen, Dijkstra, Sondijker, Janssen, Maessen, Onstenk, Otten, Leysen, Visser, Ogg, Stevens, Mommers, Schols, Wassenberg, Pyls, Bollen, de Haan, Nulens, Pyls, Haanen, Bouchoms, Bels, Sandifort, Gyteneek, Paumeren, Soons, Hamelink, Brandsma, Schrijnenmeecker, Visser, Koene, van de Vosse, Beaulen, Meens.

De heer van Rummelen opent de jubileumvergadering, die ter ere van het veertigjarig bestaan van het Natuurhistorisch Genootschap een feestelijk karakter draagt met een speciaal welkomstwoord aan de edelachtbare Heer A. Bovy, wethouder van Onderwijs. Spr. betreurt het, dat de jubilerende voorzitter, Rector Cremers niet aanwezig kan zijn en stelt met alge-

mene instemming der vergadering voor om een blijk van attentie te laten bezorgen. De secretaresse Mevr. Dr. H. C. Bels-Koning zegt, dat er bericht van verhindering is binnengekomen van de Commissaris van de Koningin en van de Burgemeester van Maastricht, terwijl er schriftelijke felicitaties zijn ontvangen van het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap en van het Stadsarchief alhier; vervolgens memoreert de secretaresse enige historische bijzonderheden over de oprichting van het Genootschap door Rector Cremers, kapelaan te Eysden, Dr. De Wever, arts, te Nuth, de heer Jac. P. van Term, hoofdredacteur van de Limburger Koe-rier, alhier.

Hierna wordt het woord verleend aan wethouder Bovy, die de vergadering als volgt toespreekt:

Mijnheer de Voorzitter, Geacht Bestuur, Dames en Heren.

Met groot genoegen heb ik de vererende uitnodiging aanvaard om vandaag in deze vergadering namens het Gemeentebestuur met een kort woord het 40-jarig jubileum te herdenken en de hieraan verbonden tentoonstelling te willen openen.

Over drie weken herdenkt het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg de dag, waarop het vóór 40 jaar te Sittard werd opgericht. Van de 18 leden die ter oprichtingsvergadering aanwezig waren zijn er nog enkele in leven o.a. ons trouwe lid Dr. A. J. M. Garjeanne, doch van het bestuur is Rector Cremers de enige overlevende. Wij herdenken dus deze maand een dubbel jubileum, n.l. van het Genootschap en van de voorzitter, of eigenlijk is het maar één jubileum, want Rector Cremers en het Genootschap zijn één.

En nu vormt de vriendelijke uitnodiging, waarvan ik bij het begin gewaagde, voor mij een dubbel genoegen, omdat ik mij gelukkig mag prijzen 58 jaar geleden van Rector Cremers, die toen kapelaan was in mijn geboorteparochie Breust-Eysden, de eerste catechismuslessen te hebben ontvangen. Bovendien heb ik het voorrecht genoten al die jaren contact met hem te hebben mogen onderhouden. Noch kapelaan Cremers, noch dat schooljongetje van toen, konden destijds vermoeden, dat zij samen in 1950 het jubileum zouden herdenken van een door hem opgericht Genootschap en Museum.

Dames en heren U zult thans mijn dubbele

vreugde beter kunnen begrijpen en willen inzien, dat ik hier vandaag met een zekere trots aan het tot mij gerichte verzoek mag en kan voldoen.

Wat de Rector gedaan heeft voor het Genootschap is door de wetenschap reeds zo vaak naar voren gebracht, dat we hier niet in herhalingen willen vallen, doch ons willen beperken tot het brengen van hulde en dank, niet in het minst voor het tot stand brengen van dit prachtige Museum, waarin we ons thans bevinden. Van harte wenst het Gemeentebestuur het jubilerend Genootschap en zijn Voorzitter geluk en brengt hun dank voor alles, wat zij gedaan hebben voor stad en gewest.

Niet iedereen beseft voldoende, welke grote opvoedende kracht uitgaat van het Genootschap en het Museum en wat beide betekend hebben en nog betekenen voor de wetenschap.

Mgr. van Gils, promotor van de wetenschapsbeoefening in Limburg, heeft eens gezegd, dat eigenlijk ieder vooraanstaand Limburger lid moest zijn van de drie grote Limburgse verenigingen, die de wetenschap bevorderen, te weten: Het Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, V.E.L.D.E.K.E. en het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Zo'n jubileum moge ons weer eens herinneren aan deze plicht.

In dit museum is ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van het Genootschap door de heer Visser uit Den Haag, in samenwerking met de afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging, de firma Ernest Alard uit Maastricht en de edelsmid Cor Sandifort uit Sittard een tentoonstelling georganiseerd van edel- en sierstenen, in ruwe, geslepen en verwerkte vorm. Het Bestuur van het Genootschap heeft gemeend, deze unieke gelegenheid voor de leden van het Genootschap en de andere belangstellenden niet te mogen laten voorbijgaan. Ik hoop, dat velen hiervan zullen profiteren, want zelden zal men in de gelegenheid zijn zulk een pracht collectie sier- en edelstenen te zien en ervan te genieten. Het Natuurhistorisch Genootschap moge zich verheugen in een grote belangstelling en hiermee verklaar ik deze jubileum tentoonstelling voor geopend.

Na deze opening houdt de heer Visser uit Den Haag zijn voordracht over edelstenen. Aan de hand van een serie lantaarnplaatjes geeft spreker uitleg over de diverse sierstenen.

Tot slot wenst de voorzitter nog een speciaal dankwoord te richten tot de organisatoren van

de tentoonstelling: de heer Visser uit Den Haag, de heer Hamelink uit Maastricht, als voorzitter van de afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging, de heer Brandsma van de Firma E. Alard, de heer C. Sandifort uit Sittard, en dankt de vele dames en heren voor hun aanwezigheid op de feestvergadering.

Om 8 uur volgt sluiting, waarna tot 10 uur van de gelegenheid tot bezichtiging van de tentoonstelling een druk en dankbaar gebruik wordt gemaakt.

Te Heerlen op Woensdag 15 November.

Aanwezig de dames Jongmans, Bour, Janssen, en de heren Collin, van Velsen, Broeder Arnold, Mientjes, Kuypers, Terhal, Vijgen, Coonen, Offermans, van Loo, Willemse en Dijkstra.

De Heer van Loo demonstreert *Discorea sativa* en gaat de verbreiding van deze plant en van aanverwante soorten na (Afrika, Kaukasus, Japan, Micronesië en Melanesië). In Japan vormt deze plant in bepaalde streken het hoofdvoedsel. Als bijzonderheid wordt nog vermeld, dat te Nagasaki na de verwoesting door een atoombom de plantengroei sterk versneld werd o.a. die van *Discorea* 4 maal.

De heer Offermans deelt namens de heer Giesen mede, dat door laatstgenoemde *Origanum vulgare*, subspec. *prismaticum* gevonden is te Wylre. Deze Marjolein heeft een kenmerkende prismatische bloeiwijze. Deze plant is, voor zover bekend, slechts eenmaal in de omgeving van Maastricht gevonden. Vervolgens vertoont spr. een tand van een paard te Ten Esschen gevonden. Vermoedelijk is het exemplaar afkomstig van een diluviaal paard. Naar aanleiding hiervan deelt de heer Collin mede, dat vroeger bij de Dulkenberg veel gespleten paardenbeenderen aangetroffen werden. Verondersteld wordt, dat bij die steilte paarden gedood werden, door ze naar beneden te gooien. In elk geval mag wel aangenomen worden, gezien brandplekken, dat de mens daar paarden geconsumeerd heeft. Vervolgens vertoont de heer Offermans een aantal zinkviooltjes, afkomstig uit de omgeving van Luik en wijst op het verschil in bloemkleur. Tenslotte laat hij een Afrikaantje zien met op de wortel vermoedelijk parasiterend een *Orobanche* (bremraap). Geacht zal worden de bremraap de winter door

te helpen, ondanks dat de voedsterplant dood is.

Dr. Willemse vertoont een scorpioen door hem in Z.-Frankrijk gevangen en vertelt iets over de bouw en levenswijze. Als merkwaardigheid wordt nog vermeld, dat scorpioenen geologisch zeer oud zijn (Siluur) en vrij weinig verandering hebben ondergaan.

Dr. Dijkstra wijst de leden op de tentoonstelling te Maastricht over Edel- en sierstenen. De wens wordt uitgesproken, dat deze tentoonstelling ook in de Mijnstreek gehouden zal worden.

Tenslotte houdt Dr. Dijkstra een inleiding over het soortbegrip. Indien de tijd het toelaat zal dit onderwerp in de volgende vergaderingen verder behandeld worden.

COMITÉ VOOR VOGELBESCHERMING uit het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

JAARVERSLAG 1949.

A. SAMENSTELLING.

Op 31 December 1949 was het Comité als volgt samengesteld:

M. Mommers,	voorzitter.
E. Schoenmakers,	secretaris.
Dr. G. Panhuysen	} leden.
K. Stevens	
J. Schoenmakers	
W. Otten	
P. Wassenberg	
F. Rondagh	
Cl. Stols	
W. G. C. Onstenk	

Per 1 September 1949 trad drs. Kofman uit het Comité wegens vertrek naar Haarlem. Op de vergadering van 8 Juli 1949 bracht de voorzitter dank aan de heer Kofman voor al het werk dat hij als lid van het Comité voor vogelbescherming verricht heeft.

B. WERKZAAMHEDEN.

Propaganda en voorlichting.

Op de tentoonstelling „Natuur en Landschap” welke door de Natuurbeschermingswacht Zuid-oost-Limburg van 15 t/m 23 October 1949 in de Burgerzaal van het Raadhuis te Heerlen werd gehouden, was het Comité voor vogelbescher-

ming vertegenwoordigd door een stand welke een beeld gaf van de vogelbescherming in haar driedelige betekenis, n.l.: *practische vogelbescherming*: (vogels verdelen schadelijk gedierte o.a. insecten, muizen); *ideële vogelbescherming*: (vogels geven kleur en leven aan het landschap, vormen een bron van studie en genot); *ethische vogelbescherming*: (bestrijding van het vele vogelleed o.a. door wintervoeding).

Op 24 November 1949 werd door de Regionale Omroep Zuid een vraaggesprek uitgezonden over diverse onderwerpen de vogelbescherming betreffende, speciaal in verband met de nestkastcultuur.

Op 12 Februari 1949 werd via pers en radio bekendheid gegeven aan het Ministerieel besluit waarbij met ingang van 29 Jan. 1949 t/m. 31 December 1950 de sperwer *niet* meer behoort tot de onbeschermden vogels.

Op de propaganda-tentoonstelling van de Vereniging Dierenpark te Maastricht, welke in December 1949 op het Vrijthof te Maastricht werd gehouden, werden door het Comité een aantal nestkastjes geplaatst.

Aan een aantal vragenstellers uit de provincie werden inlichtingen verstrekt betreffende vogel-literatuur, oprichting vogelbeschermingswachten enz.

Wintervoeding.

Evenals verleden jaar werd ook dit jaar geen propaganda gemaakt voor wintervoeding, terwijl ook geen strooivoer door het Comité beschikbaar werd gesteld.

Nestkastcultuur.

Een folder met duidelijke werktekening voor het zelf timmeren van nestkastjes werd aangeemaakt en verspreid. O.a. werd deze folder op de tentoonstelling te Heerlen uitgedeeld.

Onze bemoeiingen bij het Stadsbestuur van Maastricht voor het aanschaffen van nieuwe nestkastjes in de parken en plantsoenen hadden tot resultaat dat de Directeur van Gemeentewerken bij schrijven van 20 October 1949 door de Gemeente Maastricht gemachtigd werd over te gaan tot aankoop van een aantal nestkastjes. Tevens werd bij hetzelfde schrijven een vast jaarlijks bedrag beschikbaar gesteld voor controle, herstel der beschadigde kastjes of eventueel aanschaffing van nieuwe kastjes.

Contrôle vogelwet.

Door twee controleurs-vogelwet, tevens leden van het Comité voor Vogelbescherming, werd te Heerlen een vogelbeschermingscursus gegeven. In een 10-tal lessen werden de voornaamste onderwerpen betreffende de vogelbescherming besproken. Tevens werd de vogelwet 1936, vogelbesluit en vogelbeschikking behandeld, terwijl gedurende elke les een of meerdere groepen van vogels werden besproken.

Een 10-tal deelnemers aan deze cursus namen deel aan het examen voor controleur-vogelwet 1936, dat op 6 Juli 1949 te Utrecht werd gehouden. De volgende personen slaagden en werden als controleur-vogelwet beëdigd: H. L. Collin; Th. Friedericy; A. de Haan en F. Kastelic te Heerlen; J. Offermans en P. Ubachs te Ubachsberg; Jos. van Loo en J. Roubroeks te Terwindselen.

Op 30 October 1949 werd door 2 controleurs-vogelwet 1936 te Gulpen proces-verbaal opge maakt wegens het vervoeren en pogen te vangen van beschermde vogels (putters).

Diversen.

Op 6 November 1949 was het Comité vertegenwoordigd op een propaganda-bijeenkomst van de Bond van Politie-ambtenaren in Nederland tot Bescherming van Dieren, Afd. Heerlen, welke gehouden werd in „De Gouden Poort” te Maastricht. In voorkomende gevallen zal het Comité voor Vogelbescherming samenwerken met „Politie-Dierenbescherming”.

C. BESLUIT.

Aan het slot van dit jaarverslag past een woord van dank aan het Bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg alsmede aan de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels die ons door hun financiële steun in staat stelden het werk in het belang van de Limburgse vogelstand te verrichten.

Een speciaal woord van dank aan het Gemeentebestuur van Maastricht, dat het initiatief nam om in de parken en plantsoenen een aantal nestkasten te doen ophangen.

Mogen vele andere Limburgse Gemeentebesturen dit lofwaardige voorbeeld volgen.

Maastricht, October 1950.

Ed. SCHOENMAKERS, Secr.

Mededelingen van de Commissie inzake Wetenschappelijk
Onderzoek van de Sint Pietersberg. No. 10.

NOTITIES BETREFFENDE LIMBURGSE
CRUSTACEA.

- I. ATYAEPHYRA DESMARESTII (Millet)
II. NIPHARGUS AQUILEX SCHIOEDTE

door
Dr L. B. HOLTHUIS

Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden

Tijdens de excursie die door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie van 11 tot 23 September 1950 in Zuid-Limburg gehouden werd, werden twee soorten Crustacea bemachtigd, die uitermate interessant bleken te zijn. Deze twee soorten zijn *Atyaephyra desmarestii* (Millet), een zoetwatergarnaal behorende tot de groep Decapoda Macrura (familie Atyidae), en *Niphargus aquilex* Schioedte, een blind vlokreeftje uit het ondergrondse zoete water, behorende tot de groep Amphipoda (familie Gammaridae). Enkele opmerkingen over deze twee diersoorten volgen hier onder.

I. *Atyaephyra desmarestii* (Millet)

Bij het bezoek dat de excursie op 20 September aan de omgeving van Elsloo bracht werden 5 levende exemplaren van dit garnaaltje op een wel zeer ongewone plaats gevonden. Zij werden namelijk aangetroffen tussen stenen die aan de oever van het Julianakanaal iets boven de waterlijn lagen. De kanaaloever bestaat grotendeels uit grote regelmatige steenblokken, die onder water, behalve een dun algen- en slib-overtrek en enkele zoetwatermossels van de soort *Dreissena polymorpha* (Pallas), geen begroeiing vertonen. De glooiende stenen muur wordt hier en daar onderbroken door een duiker. Voor elk der duikers bevindt zich in de regel een miniem zandstrandje, dat door vrij kleine losse stenen bedekt is. De strandjes lagen tijdens ons bezoek juist boven het niveau van het kanaalwater; zowel het zand als de stenen waren echter vochtig. Alle vijf exemplaren van *Atyaephyra* werden op één dezer strandjes tussen de stenen aangetroffen, terwijl op één der andere strandjes een leeg huidje werd gevonden. Waarschijnlijk zijn de dieren op het strandje achtergebleven bij een niveau verlaging van het kanaalwater en door de vochtigheid van de omgeving voor uitdrogen bewaard gebleven. Met

een schepnet werd nog in het kanaal zelf gevist, doch dit leverde geen resultaten op, waarschijnlijk omdat met het schepnet alleen de zône van de grote steenblokken bereikt kon worden en

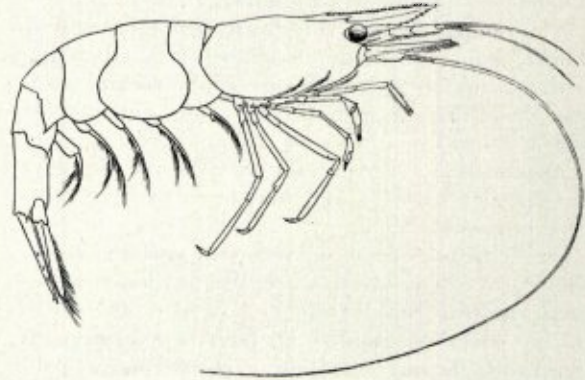

Fig. 1. ATYAEPHYRA DESMARESTII (Millet) \times 3.
Naar Holthuis, 1950.

er geen plaatsen met rijkere plantengroei werden gevonden.

Atyaephyra desmarestii, die in 1915 voor het eerst in ons land werd waargenomen en sindsdien van verschillende plaatsen in de provincies Noord-Brabant, Utrecht, Zuid- en Noord-Holland en na het verzoeten van het IJsselmeer ook aan de Gelderse en Overijsselse oevers van dat meer bekend werd, was tot nu toe nog niet uit Limburg vermeld. Wel bestaat er een opgave van de soort uit België dicht bij de Limburgse grens. In deze opgave, gedaan door de heer Sterk in het Natuurhistorisch Maandblad van 24 Februari 1950 (Jaargang 39, no. 2, p. 14), staat de soort door een drukfout genoemd als *Athyaepora desmaresti*. De dieren door de heer Sterk bedoeld, werden op 27 December 1948 door Broeder Arnoud uit Heerlen iets ten noorden van het Nederlandse grensplaatsje Smeermaas (gem. Maastricht) verzameld. Broeder Arnoud was zo vriendelijk ons de juiste plaats waar hij de dieren vond op te geven en inderdaad werden daar vele exemplaren van *Atyaephyra* door ons op 22 September aangetroffen tussen hoornblad en blootgespoelde boomwortels. Enkele exemplaren werden verzameld en in leven gehouden. Deze dieren hebben gediend voor de beschrijving van de kleur die hieronder volgt. Van de meeste garnalensoorten is de kleur van het levende dier onbekend: bij conservering verdwijnt deze kleur namelijk vrijwel

onmiddellijk en wordt het dier egaal geelbruin van tint. De gelegenheid mij hier geboden om de kleur van levende exemplaren van *Atyaephyra desmarestii* te bestuderen en vast te leggen heb ik dankbaar aangegrepen.

Kleurbeschrijving. Afgezien van de oppervlakkig liggende chromatophoren is het lichaam helder doorzichtig. Slechts de ingewanden schijnen door het rugschild heen als een bruine massa, terwijl, wanneer de darm gevuld is, deze zichtbaar is als een smalle overlangse donkere lijn die zich over de hele lengte van het achterlijf uitstrekt.

De chromatophoren zijn tweërlei: rood-blauwgroene en rood-witte. Beide soorten bestaan uit een donkerrode kern waaromheen een andere kleur te zien is als een stervormige of een ronde figuur, die kan expanderen of contracteren. Bij de rood-witte chromatophoren is deze buitenste kleur helder wit of licht geel, bij de rood-blauwgroene chromatophoren varieert de buitenste kleur van helder blauw tot groen. Daar de rode kernen meestal sterk gecontracteerd en dus puntvormig zijn heeft de rode kleur vrijwel geen invloed op de algemene kleurindruk die men van de dieren krijgt. De exemplaren waarvan het blauwgroene deel der chromatophoren sterk geëxpandeerd is hebben dus een vrij donkere blauwe of groene lichaamstint (dit is vaak het geval bij grote exemplaren), terwijl deze tint bij dieren waarvan de blauwgroene kleur gecontracteerd is lichtgroen tot bijna kleurloos doorschijnend wordt (zeer vaak bij jonge dieren). De rangschikking der chromatophoren is als volgt. Het rostrum draagt op de onderste helft rood-witte chromatophoren, de bovenste helft is geheel kleurloos. Op het rugschild zijn de chromatophoren vrij regelmatig verdeeld; er vertonen zich echter enkele overlangse of iets schuin verlopende banden waarin de chromatophoren ontbreken. Bij jonge exemplaren zijn deze banden vrij breed en versmelten zij met elkaar, bij grote exemplaren zijn zij smal. Haast alle chromatophoren van het rugschild zijn rood-blauwgroen, alleen in het achterste gedeelte en speciaal langs de rechte achterrand zijn rood-witte chromatophoren aan te treffen, die vaak een witte dwarsband vormen over het achterste deel van het rugschild. Bij sommige exemplaren vormen de rood-witte chromatophoren verder nog een overlangse witte band over de mediaan van het rugschild. Het achterlijf is eveneens

vrij gelijkmatig met chromatophoren bezet. Enkele ongekleurde lijnen zijn hier te zien, o.a. een overlangse lijn over de bases van de pleurae van de eerste drie segmenten. Het grootste gedeelte der chromatophoren is ook hier weer rood-blauwgroen, alleen is er op de achterrand van het tweede tot en met zesde segment een witte band te zien die gevormd wordt door rood-witte chromatophoren; ook is er vaak een overlangse band, die zich over de gehele lengte van het achterlijf in diens mediaan uitstrekt en een voortzetting is van de reeds genoemde overlangse band van het rugschild. Over de basis van het telson en de uropoden is een dwarse witte band te zien die met de witte band op het achterste deel van het zesde achterlijfssegment één geheel vormt; het buitenste basale deel van de uropodiale protopodiet echter is meestal niet wit gekleurd. De rest van het telson en de uropoden zijn regelmatig door rood-blauwgroene chromatophoren bedekt met uitzondering van een ongekleurde vlek in het buitenste basale deel van de exopodiet en twee smalle overlangse ongekleurde vlekken in het basale deel van het telson. De ogen hebben een donkere cornea, die echter een oppervlakkige zilverachtige glans vertoont. De oogsteel draagt zowel rood-witte als rood-blauwgroene chromatophoren. De antennulaire steel draagt rood-blauwgroene chromatophoren, die het duidelijkst zichtbaar zijn aan de randen der segmenten. Rood-witte chromatophoren zijn meestal aanwezig langs de binnenrand van de steel. De buitenste flagel is lichtgroen, naar de top toe geel wordend, de binnenste is eveneens lichtgroen, maar draagt in het basale deel enkele rood-blauwgroene chromatophoren. De antennale schub is bedekt met rood-blauwgroene chromatophoren op twee overlangse ongekleurde zônes na, waarvan de buitenste soms tot de zijrand reikt. Bij jonge exemplaren is de antennale schub soms bijna geheel ongekleurd. De antennale steel draagt rood-blauwgroene chromatophoren, de flagel is egaal lichtgroen. De derde maxillipe is door de aanwezigheid van vele rood-blauwgroene chromatophoren bij oude exemplaren donker van kleur, bij jongere exemplaren is zij lichter. De pereopoden zijn, ook bij oudere exemplaren, doorzichtig met enkele verspreide rode chromatophoren (de blauwe kleur ontbreekt vrijwel geheel); bij jonge exemplaren kunnen ook de rode chromatophoren ontbreken.

De dactylus is steeds, de propodus veelal ongekleurd. De pleopoden dragen rood-blauwgroene chromatophoren, de exo- en endopodieten van oude exemplaren hebben vaak een helder blauwe tint. Bij jonge exemplaren zijn deze kleuren niet duidelijk. Daar in het materiaal geen eierdragende wijfjes aanwezig zijn is de kleur der eieren mij niet bekend.

Een der exemplaren week af van de andere wat de kleur betrof. Hier was de rode kern der chromatophoren iets geëxpandeerd en de blauwgroene of witte kleuren sterk gecontraheerd. Waar een normaal exemplaar een groene kleur indruk gaf vertoonde het abnormale dier een zwarte stippling, terwijl het wit van normale dieren hier bruin was. Het abnormale exemplaar miste het linkeroog, hetgeen misschien de oorzaak van de afwijkende kleur was.

Voor een beschrijving van *Atyaephyra desmarestii* verwijs ik naar de 15e aflevering van de Fauna van Nederland (Holthuis, 1950).

Van de door Broeder Arnoud bij Smeermaas verzamelde dieren bevinden zich twee exemplaren in de verzameling van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. De dieren door de bovengenoemde excursie bij Elsloo en Smeermaas verzameld zijn opgenomen in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

II. *Niphargus aquilex* Schioedte

Niphargus aquilex is een slank, witgekleurd vlokreeftje, dat geen ogen bezit en een lengte heeft van 5 tot 12 (zelden tot 15) mm. Hij werd door de excursie op 18 September aangetroffen in een horizontale tunnel, ten Z. van Epen bij Kottesen (gem. Vaals). Deze tunnel, die volgens De Jongh (1918, p. 803, fig. 2) gediend heeft tot afwatering van enkele mijnschachtjes, die men in de bodem had gegraven voor onderzoek naar ertsen, loopt in een richting Noord 80° Oost en komt uit in een zijdal van de Geul; zij is over een lengte van ± 65 m begaanbaar. De tunnel is vrij smal en recht en wordt op ongeveer 25 m van de uitgang door een andere gang gekruist; zij is waarschijnlijk in het midden of het einde van de vorige eeuw gegraven. De bodem is bedekt door een laag slib, die naar het einde toe oploopt en tenslotte de gehele gang vult. Er schijnt vrijwel steeds water in deze tunnel te staan.

Niphargus aquilex werd aangetroffen op en-

kele meters van de uitgang van de tunnel in het water dat hier ± 10 cm hoog stond, tussen verspreid liggende losse stenen. Bij het omkeren der stenen kwamen de dieren te voorschijn. Zij zwommen op hun zijkant rond tot zij een nieuwe schuilplaats onder de stenen gevonden hadden. De behendigheid waarmee zij hun slanke gladde lichaam tussen de stenen (en de vingers van de verzamelaars) wisten heen te manoeuvreren en het telkens opwarrelende slib bemoeilijkten het vangen der dieren ten zeerste. De heer J. Taapken, technisch ambtenaar, bleek echter matador in het bemachtigen van deze vlokreeftjes en ving met zijn pincet vijf van de zes exemplaren, het zesde werd met een insecten-zuigfles opgezogen.

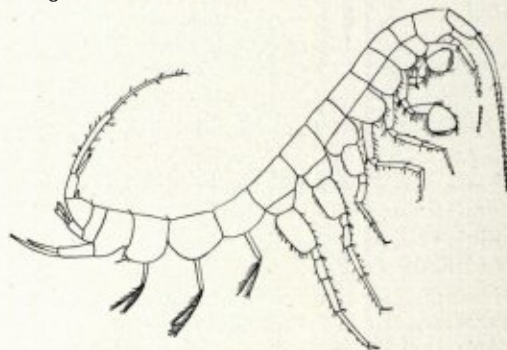

Fig. 2. *NIPHARGUS AQUILEX AQUILEX* Schioedte.
Uit Schellenberg, 1942.

Bij determinatie bleken de dieren te behoren tot *Niphargus aquilex aquilex* Schioedte, een dier dat reeds uit ons land bekend was, maar nog niet met zekerheid uit Limburg was vermeld. De eerste vermelding van *Niphargus* uit ons land is wel die van Burgersdijk (1852), die op p. 18 van zijn proefschrift zegt: „De *Gammaro puteano* Koch, non agam, quum duo tantummodo specimina eaque iuniora quae, in Leida a viro Doct. Herklots lecta, in Museo asservantur, examinare potuerim.” Ook in zijn artikel van 1853 noemt Burgersdijk (op p. 164) de soort: „In putwater te Leiden”. De Leidse dieren behoren, zoals een onderzoek van de exemplaren, die zich nog steeds in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie bevinden, uitmaakte, niet tot *Niphargus puteanus* (Koch) doch tot *Niphargus aquilex* Schioedte. Zij werden voor een derde maal genoemd in het bekende Engelse werk van Bate & Westwood (1863, vol. 1, p.

318) en wel onder de juiste naam: „we have taken it in pump water at Leyden, where also Dr. Herklots has taken two specimens (preserved in the Leyden Museum)”, terwijl tevens blijkt dat de Engelse auteurs de soort zelf ook in Leiden aantreffen. Ook Ritzema Bos (1874, p. 24) vermeldt *Niphargus aquilex* uit Nederland („In kort geleden gegraven putten”). Waarschijnlijk baseert hij zijn opgave ook op de Leidse exemplaren, hoewel hij geen nauwkeurige vindplaats opgeeft. Maitland (1874, p. 243) in zijn lijst van Nederlandse Crustacea geeft „*Gammarus puteanus*”, zich baserend op bovengenoemde opgaven, dus op *Niphargus aquilex*. Hoek (1889, p. 223) geeft weer een oorspronkelijke opgave van de vangst van *Niphargus aquilex*, ook ditmaal weer uit een put te Leiden, hij geeft op dat „in 1879 een zeer groot ex., dat met welwater opgepompt was” werd verkregen. Zover ik kan nagaan is van 1879 tot 1925 (uitgezonderd de opgave van Maitland, 1897, p. 38, dat „*Gammarus puteanus*” inlands is) geen vermelding van *Niphargus* uit Nederland gemaakt. In 1925 plaatste Dr. G. Romijn een oproep in het Natuurhistorisch Maandblad tot het opzenden van *Niphargus* soorten, die dan in het buitenland bewerkt zouden worden. Romijn gaf tegelijkertijd een aantal Nederlandse vindplaatsen van *Niphargus* en wel: Utrecht („bij het pompen uit een wel”), Haafden bij Zaltbommel en de Limburgse plaatsen Oud-Vroenhoven, gem. Maastricht (in de pastoorswoning) en Gronsveld („in het opgepompte water ten huize van den Burgemeester”). Romijn geeft begrijpelijkerwijs geen soortnaam van zijn dieren. De oproep van Dr. Romijn, die door Rector Cremers (1925, p. 25) gesteund werd, had succes, want reeds enkele maanden later kwamen de eerste exemplaren van *Niphargus* binnen (Bouchoms, 1925, p. 54), helaas wordt niet opgegeven waar deze dieren gevangen werden. Broeder Bernardus (1927, p. 2) vermeldt een *Niphargus* uit een drinkwaterput te Scharn, gem. Heer. In 1929 herhaalde Rector Cremers (1929, p. 84) de oproep van Dr. Romijn en publiceerde tegelijkertijd enige nieuwe Zuidlimburgse vindplaatsen van *Niphargus*: Mesch, Maastricht, en „uit den pastoreelen waterput (waarop 'n pomp staat)” te Heugem, gem. Maastricht. In hetzelfde jaar vermeldde de heer Bouchoms (1929, p. 105) de vangst van *Niphargus* in een waterput te

Gronsveld. Het schijnt dat een bewerking van het Zuidlimburgse materiaal, dat via Dr. Romijn aan een buitenlandse specialist werd opgezonden, zo zij al gebeurde nooit in druk verschenen is. Professor Dr. A. Schellenberg, die zich later met deze groep van Amphipoden ging bezig houden en op het ogenblik de erkende specialist van deze groep is, kreeg enig Nederlands materiaal van *Niphargus* onder ogen. Dit materiaal bestond uit hetgeen door Herklots te Leiden was verzameld en dat hierboven reeds besproken is, en het materiaal uit Utrecht dat Romijn (1925) reeds vermeldde en dat door Dr. A. C. Oudemans in April 1885 was verzameld. Prof. Schellenberg determineerde deze dieren, die zich nu in de collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie bevinden, als *Niphargus aquilex aquilex* Schioedte en publiceerde zijn bevindingen in 1934 (Schellenberg, 1934, p. 209). Een nieuwe vindplaats van *Niphargus* vermeldt Waage (1938, p. 159), namelijk, opgepompt uit een drinkput op de St. Pietersberg bij Maastricht. Ook hier is, zoals bij alle bovengenoemde Limburgse dieren, alleen de geslachtsnaam en niet de soortnaam genoemd. Redeke (1948) in zijn Hydrobiologie van Nederland vermeldt *Niphargus* eveneens. Op p. 428 noemt hij *Niphargus puteanus* (Koch) uit putten bij St. Pieter, hetgeen waarschijnlijk dezelfde dieren zijn als die vermeld door Waage (1938). Op p. 291 zegt Redeke echter dat het niet vast staat tot welke soort dit dier behoort en dat zowel *N. puteanus* (Koch) als *N. aquilex* Schioedte in aanmerking komen.

Samenvattend kunnen wij dus vaststellen dat *Niphargus aquilex aquilex* Schioedte in Nederland van drie plaatsen met zekerheid bekend is, n.l. van putten te Leiden (Burgersdijk, 1852, 1853; Bate & Westwood, 1863; Maitland, 1874; Hoek, 1889; Schellenberg, 1934), van een wel te Utrecht (Romijn, 1925; Cremers, 1929; Schellenberg, 1934) en van een tunnel te Kottessen, gem. Vaals. Het geslacht *Niphargus* is echter van een veel groter aantal plaatsen bekend: Haafden bij Zaltbommel (Romijn, 1925; Cremers, 1929), Maastricht (Cremers, 1929), Oud-Vroenhoven, gem. Maastricht (Romijn, 1925; Cremers, 1929), St. Pieter, gem. Maastricht (Waage, 1938; Redeke, 1948), Heugem, gem. Maastricht (Cremers, 1929), Scharn, gem. Heer (Bernardus, 1927), Gronsveld (Romijn, 1925; Cremers, 1929; Bouchoms, 1929), Mesch (Cre-

mers, 1929). Daar het mogelijk is dat in Nederland en speciaal in Zuid-Limburg behalve *Niphargus aquilex aquilex* andere vormen van dit geslacht optreden (in België komen 4 soorten en enkele ondersoorten van *Niphargus* voor) zou de schrijver het zeer op prijs stellen Nederlands materiaal van *Niphargus* te ontvangen, om zo te trachten het aantal soorten van dit geslacht dat ons land bewoont vast te stellen. Daarom wordt er hier een beroep gedaan op al degenen die, hetzij toevallig, hetzij met vooropgezette bedoeling, in pompwater, welwater, oude putten, gangen enz., deze witte Amphipoden vinden, de dieren op te sturen aan het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

V e r m e l d e l i t e r a t u u r .

- Bate, C. S. & J. O. Westwood, 1863. A History of the British sessile-eyed Crustacea, vol. 1, pp. 1—507, figs. (vol. 2, pp. i—lvi, 1—536, figs. verscheen in 1868).
- Bernardus, Br., 1927. *Niphargus*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 16, p. 2.
- Bouchoms, P. H., 1925. *Niphargiden*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 14, p. 54.
- , 1929. *Niphargiden*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 18, p. 105.
- Burgersdijk, L. A. J., 1852. Specimen Academicum inaugurale continens Annotationes de quibusdam Crustaceis indigenis, pp. 1—56.
- , 1853. Land- en zoetwater-Schaaldieren. In: J. A. Herklots, Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland, vol. 1, pp. 164—168.
- Cremers, J., 1925. *Niphargiden*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 14, p. 25.
- , 1929. *Niphargiden*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 18, p. 84.
- Hoek, P. P. C., 1889. Crustacea Neerlandica. Nieuwe Lijst van tot de Fauna van Nederland behorende Schaaldieren, met Bijvoeging van enkele in de Noordzee verder van de Kust waargenomen Soorten. II. Tijdschr. Nederl. Dierk. Ver., ser. 2, vol. 2, pp. 170—234, pls. 7—10.
- Holthuis, L. B., 1950. Decapoda (K IX) A. Natantia, Macrura Reptantia, Anomura en Stomatopoda (K X). In: H. Boschma, Fauna van Nederland, vol. 15, pp. 1—166, figs. 1—54.
- Iongh, W. H. D. de, 1918. Het Voorkomen van Lood-, Zink- en IJzerertsen in Zuid-Limburg. Tijdschrift Kon. Nederl. Aardrijksk. Gen., ser. 2, vol. 35, pp. 791—809, fig. 2, kaart 12.
- Maitland, R. T., 1874. Naamlijst van Nederlandsche Schaaldieren. Tijdschr. Nederl. Dierk. Ver., vol. 1, pp. 228—269.
- , 1897. Prodrome de la faune des Pays-Bas et de la Belgique flamande ou énumération systématique de tous les animaux y observés depuis 1679—1897 excepté les Araignées et les Insectes, pp. i—x, 1—62.
- Redeke, H. C., 1948. Hydrobiologie van Nederland. De zoete Wateren, pp. 1—580, figs. 1—461, 2 pls.
- Ritzema Bos, J., 1874. Bijdrage tot de kennis van de Crustacea Hedriophthalmata van Nederland en zijne kusten, pp. 1—100, pls. 1, 2.
- Romijn, G., 1925. *Niphargiden*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 14, p. 24.
- Schellenberg, A., 1934. Amphipoden aus Quellen, Seen und Höhlen. Zool. Anz., vol. 106, pp. 200—209, figs. 1—4.
- , 1942. Flohkrebsse oder Amphipoda. Krebstiere oder Crustacea IV. In: F. Dahl, Die Tierwelt Deutschlands und der angrenzenden Meeresteile nach ihren Merkmalen und nach ihrer Lebensweise, vol. 40, pp. i—iv, 1—252, figs. 1—204.
- Sterk, W. J., 1950. *Athyaepora desmaresti*. Natuurhist. Maandblad, Limburg, vol. 39, p. 14.
- Waage, G. H., 1938. De Dierenwereld op den Sint Pietersberg. In: D. C. van Schaik, De Sint Pietersberg, pp. 153—186, figs.

Mededelingen van de Commissie inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de Sint Pietersberg. No. 11.

ON TWO INTERESTING ORIBATEI (ACARI) FROM THE SINT PIETERSBERG (SOUTHERN LIMBURG, NETHERLANDS)

by

L. VAN DER HAMMEN

(Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden)

In a preliminary paper on the Oribatei of the Sint Pietersberg (Van der Hammen, 1949), mention was made of some interesting species that were not yet examined in detail. The investigation of the mites from the Sint Pietersberg takes place together with the investigation of material from other parts of the Netherlands.

As I am ready now with the study of the material of some families, notes on two interesting species can be published.

The first species is a *Brachychthonius* that appears to be new. I have dedicated it to Ir. H. W. Mooser, director of the E.N.C.I., Maastricht, who in such a liberal way supported the biological research of the Sint Pietersberg.

The second species is *Nothrus biciliatus* C. L. Koch, of which only few records are known in literature. It appeared necessary to give a supplementary description of this species.

Material of other families of Oribatei is still to be studied, and the interesting species among them will be dealt with in a following note.

***Brachychthonius mooseri* nov. spec. (fig. 1)**

Sint Pietersberg, bush of *Prunus spinosa* on "De Wijngaard", 6.V.1949, sample A 101. — 1 ad. (female, containing two eggs).

Measurements: 0.250×0.175 mm.

Colour a pale yellow that in alcohol soon disappears. Included in Faure's fluid the specimen has become completely colourless and transparent.

By the general shape (fig. 1 a) the present species differs from most species of the genus; it resembles *Brachychthonius latior* Berlese, 1910 and *B. laetepictus* Berlese, 1910a.

The first of these species is distinctly different from ours by the sculptured propodosoma that resembles that of the genus *Brachychochthonius* Jacot.

From *Brachychthonius laetepictus* our species differs in the following points.

The measurements are a little larger, especially the width (according to Willmann (1930), the measurements of *B. laetepictus* are $0.220-0.240 \times 0.130-0.155$ mm).

Colour much clearer than in *B. laetepictus*. Bristles shorter and not flattened.

Rostrum trapezoid. Pseudostigmatic organ (fig. 1 b) rather short, broader than in *B. laetepictus* and not very regularly acuminate; it is very refractive and for that reason it is difficult to see if there are any hairs on it. In any case it is rough and the hairs, if present, can only be very small, this in contradistinction to *B. laetepictus* where the pseudostigmatic organ has distinct and rather long hairs.

Our specimen was collected in the litter of a

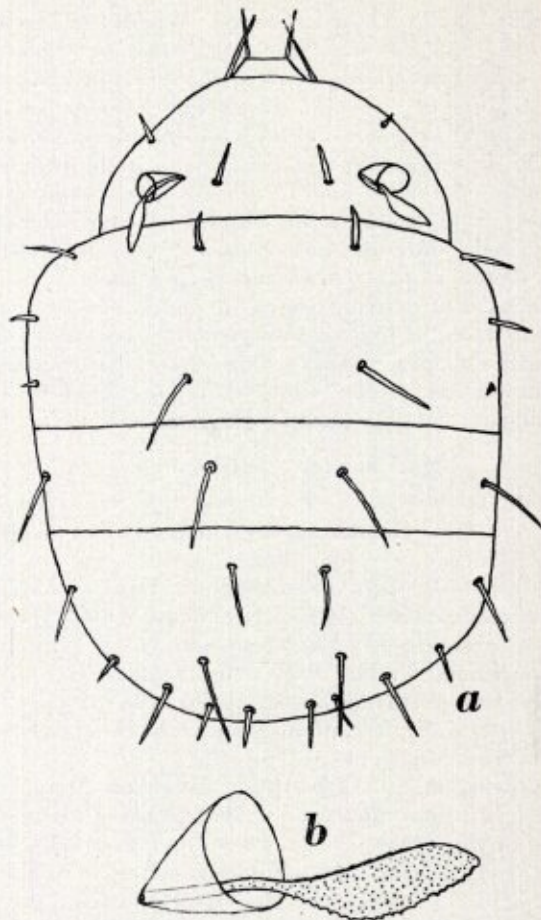

Fig. 1. *BRACHYCHTHONIUS MOOSERI* nov. spec.
a, dorsal view; b, pseudostigmatic organ.

a, $\times 350$; b, $\times 1300$.

bush of *Prunus spinosa*. I may have collected another specimen in the litter of a *Prunus spinosa* bush near the forest of "Slavante" on the Sint Pietersberg; this specimen, however, became lost before being identified.

***Nothrus biciliatus* C. L. Koch, 1844 (fig. 2)**

Sint Pietersberg, bush of *Prunus spinosa* near "Franse Batterij", 22.IX.1949, sample A 114. — 2 ad.

This species is new to our fauna. There are only few records of it in literature. Oudemans (1904) was the first to prove that it differs from *Nothrus silvestris* Nic. His single slide of this species with two specimens from

San Remp later was studied by Willmann. Willmann apparently did not know Oudemans' earlier publication concerning the species, for in 1930 he published a note on the species, based on the specimens from the Oudemans collection, in which some supplementary details to Koch's description were given. In this note *Nothrus borussicus* Sellnick (1928) was mentioned as a synonym. Later the figures together with an unpublished one of the pseudostigmatic organ were published in "Die Tierwelt Deutschlands"

(Willmann, 1931). These figures, however, are a little misleading. Oudemans described the pseudostigmatic organ as "lisse", Willmann as rough. The figure by the latter shows a pseudostigmatic organ rather large at the base, ending in a sharp point and beset with rather large hairs. In Oudemans' figure the organ is equally thin and without hairs. As the specimens in the Oudemans collection are damaged, I cannot say which of these descriptions is correct.

In my own specimens the pseudostigmatic

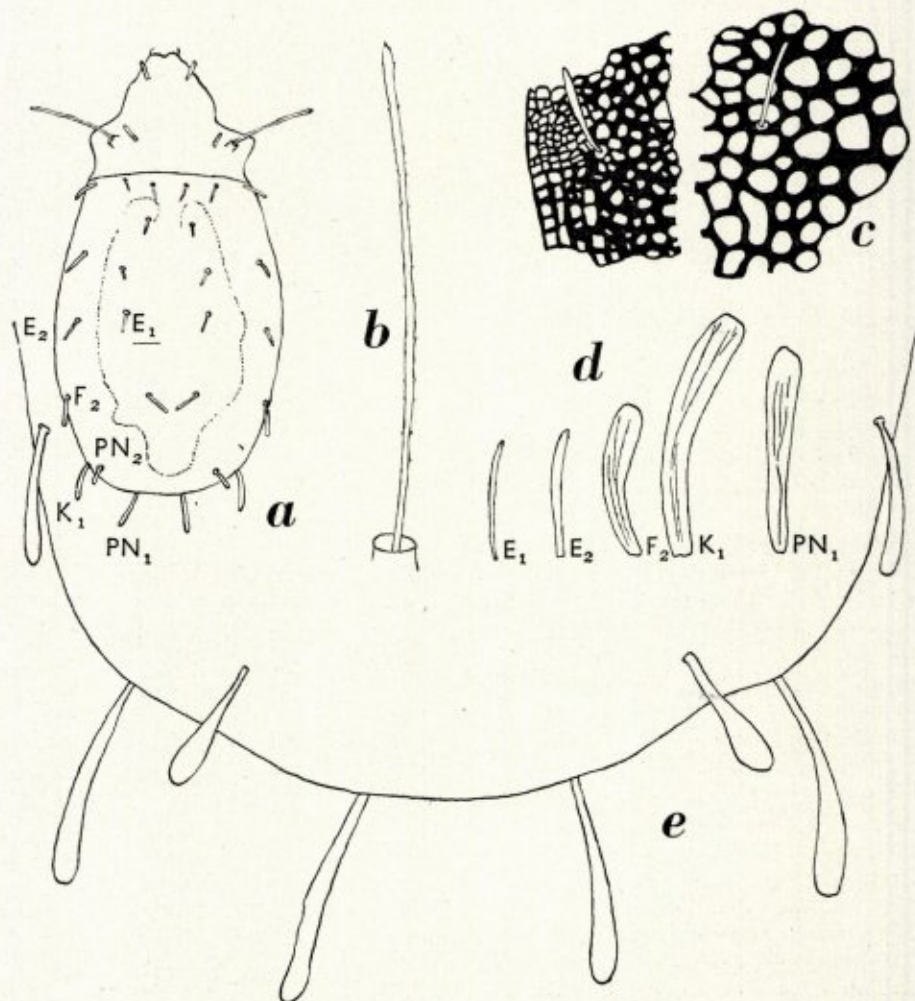

Fig. 2. NOTHRUS BICILIATUS C. L. Koch.

a, dorsal view; b, pseudostigmatic organ; c, structure of notogaster; d, hairs E₁, E₂, F₂, K₁ and PN₁; e, posterior border of the hysterosoma; a, × 60; b-e, × 250.

organ is beset with very small hairs, which have the shape of small teeth. Although never mentioned, these small hairs are present too in *Nothrus silvestris*, where they are, however, much smaller. The hairs on the posterior border of the hysterosoma are larger than figured by Willmann.

Supplementary details. Measurements 1.050×0.500 mm and 1.035×0.535 mm. Length of the damaged specimens in the Oudemans collection 0.865—1.015 mm.

Propodosoma and notogaster with distinct reticulate structure. This structure is much finer at the border of the hysterosoma, which part is distinctly separated from the centre of the notogaster (fig. 2 c).

Pseudostigmatic organ (fig. 2 b) rather short, 0.235 mm long, with a few very small hairs. Rostral hairs simple and thin, as mentioned already by Willmann, and not clavate as figured by Oudemans. The greater part of the hairs on the hysterosoma is only a little thickened (figs. 2 a, d). The hairs near the posterior border (F_2 , K_1 , PN_1 , PN_2 in the notation by Grandjean, 1934) (fig. 2 e) are more thickened, especially towards the end; K_1 and PN_1 are, moreover, longer (1/10 of the total length, just as in the specimens from the Oudemans collection).

Willmann (1935) has compared *Nothrus biciliatus* with *Nothrus borussicus* and concludes that these are two different species. The length of the bristles at the posterior border of the hysterosoma in *N. borussicus* is 1/5—1/7 of the total length.

Our specimens were collected in the litter of a bush of *Prunus spinosa*.

Literature

- Berlese, A., 1910. Acari nuovi. Manipulus V, VI. Redia, vol. 6, pp. 199—230, pls. 18—21.
- , 1910a. Brevi diagnosi di generi e specie nuovi di Acari. Redia, vol. 6, pp. 346—388.
- Grandjean, F., 1934. La notation des poils gastronomiques et des poils dorsaux du propodosoma chez les Oribates (Acariens). Bull. Soc. zool. Fr., vol. 59 (1), pp. 12—45, figs. 1—10.
- Hammen, L. van der, 1949. Voorlopige Mededeling over de Oribatei van de Sint Pietersberg. Mededelingen van de Commissie

- inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de Sint Pietersberg. No. 2. Natuurhistorisch Maandblad, vol. 38(12), pp. 119—120.
- Oudemans, A. C., 1904. Notes sur les Acariens. Xe Série. Parasitidae (vel Gamasidae), Thrombidiidae et Oribatidae d'Italie. Mém. Soc. zool. Fr., vol. 16, pp. 5—32, pls. 1—3.
- Sellnick, M., 1928. Formenkreis: Hornmilben, Oribatei. in: P. Brohmer, Die Tierwelt Mitteleuropas, vol. 3.
- Willmann, C., 1930. Neue und bemerkenswerte Oribatiden aus der Sammlung Oudemans. Abh. naturw. Ver. Bremen, vol. 28(1), pp. 1—12, figs. 1—16.
- , 1931. Moosmilben oder Oribatiden (Cryptostigmata). in: Die Tierwelt Deutschlands, vol. 22, pp. 79—200, figs. 1—364.
- , 1935. Die Milbenfauna, in: Ine Jans. Faunistisch-ökologische Studien im Anningergebiet mit besonderer Berücksichtigung der xerothermen Formen. Zool. Jahrb. (Syst.), vol. 66(5), pp. 331—344, figs. 1—12.

BOEKÅANKONDIGING.

Bomenspiegel voor de wandelaar,
door W. L. Leclercq, 3de druk,
Uitg. P. N. van Kampen, Amsterdam.

„Een boek van een leek voor leeken”, zo heeft wijlen Dr Jac. P. Thijsse deze uitgave genoemd in zijn voorwoord, dat hij ter geleiding van de eerste druk, ongeveer 7 jaar geleden, schreef.

Uit het verschijnen van de derde druk blijkt, dat dit boek in brede kring belangstelling heeft weten te trekken, hetgeen in de eerste plaats zeker te danken zal zijn aan de voortreffelijke wijze waarop de auteur de stof aan zijn lezers voorlegt.

Het eerste deel is gewijd aan bos en bosbouw, het meest geslaagde tweede deel behandelt de naald- en loofbomen, die men in ons land kan aantreffen.

Alles is verlicht met duidelijke tekeningen en fraai fotomateriaal dat een honderd opnamen van meer of minder bekende plekken in ons land weergeeft. Ieder die de twee recente boeken over Limburg van deze auteur kent, zal met belangstelling de Bomenspiegel ter hand nemen.

Stichting
HET
LIMBURGSCH
LANDSCHAP

Natuur en Landschap zijn steeds onafscheidelijk verbonden en beider belangen gaan altijd samen Door bescherming van het landschap wordt ook de planten- en dierenwereld in bescherming genomen Steunt daarom de Stichting „Het Limburgsche Landschap” in haar streven en geeft U op als contribuant aan het Secretariaat:

OUDE TWEEBERGERPOORT 1A - TELEF. 5373
MAASTRICHT

HOTEL

Ons
Krijtland

EPEN

H. J. J. BESSEMS

TELEFOON K 4455 No. 213

gelegen nabij Onderste en Bovenste Bos, op het vuursteeneluvium van Eperheide, biedt de toerist te midden van een weelderige natuur een goed verzorgde dis en een prettige bediening.

Natuurhistorische Benodigheden

Instrumenten, glaswerk, insectenspelden, insectendozen, microscopen, filmstrookprojectors, filmstroken, epidiascopen.

Biologische leermiddelen zoals schoolplaten, opgezette dieren, schedels, anatomische modellen.

INSTRUMENTHANDEL J. VERHAVE
Pythagorasstraat 47 - Amsterdam

VOOR MAASTRICHT
UW HOTEL

* BEAUMONT *

STATIONSTRAAT
TELEFOON K 4400 3385

GOFFIN-DRUK
KWALITEITS-WERK

WIJ DRUKKEN OOK DIT BLAD

C.V. DRUKKERIJ ^{V/H} CL. GOFFIN
NIEUWSTRAAT 9 - TEL. 2121 - MAASTRICHT

MAASTRICHT

DE HISTORISCHE STAD. RIJK AAN
MONUMENTEN. UITGANGSPUNT VOOR
TOERISTISCHE WANDELINGEN IN
HET LIMBURGSE HEUVELLAND EN
NAAR DE BEFAAMDE GROTEN VAN
DE ST. PIETERSBERG.

VERWACHT U!

INLICHTINGEN:

INFORMATIEBUREAU V.V.V.
MAASTRICHTSE BRUGSTRAAT 7
TELEFOON K 4400. No. 2814.

Ontspanningsoord Fort St. Pietersberg

MAASTRICHT - TELEFOON 2837

OP DE NOORDPUNT VAN DE ST. PIETERSBERG
IN DE ONMIDDELLIJKE NABIJHEID VAN
MAASTRICHT GELEGEN.

RIANTE VERGEZICHTEN OVER DE STAD,
DE MAAS EN DE JEKERVALLEI.

EXPL. F. A. RUTTEN